

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:2597

av Paula Bieler och Sven-Olof Sällström (SD)

Utvidgad samhällsorientering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om målgruppens omfattning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samhällsorientering bör vara obligatorisk för samtliga nyanlända invandrare som ingår i målgruppen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en enda lag bör reglera samhällsorienteringen för samtliga målgrupper.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett ökat innehållsmässigt fokus på de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar i samhällsorienteringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt kunskapsmål om svensk kultur och tradition.

Motivering

Regeringen har tidigare konstaterat att det finns ett behov av att utvidga målgruppen för samhällsorientering då det endast är en liten del av det totala antalet personer som årligen invandrar till Sverige som omfattas av etableringslagen och därmed erbjuds samhällsorientering. Sverigedemokraterna ser positivt på samhällsorientering som en del i etableringsprocessen för nyanlända invandrare. Av den anledningen vill vi se en utvidgning av målgruppen för vilka som bör erbjudas detta. Sverigedemokraterna vill se att samtliga personer som invandrar till Sverige i syfte att under längre tid vara bosatta och verksamma i landet får och förväntas ta del av kunskaper om vårt samhälle. I ett tidigare remissuppdrag har synpunkter förts fram av Migrationsverket, Länsstyrelserna i

Kronobergs län, Skåne län, Stockholms län, Västra Götalands län, Västerbottens län och Alvesta kommun, Botkyrka kommun, Göteborgs kommun, Sollentuna kommun, Vännäs kommun, Örnsköldsviks kommun, SKL och Sveriges akademikers centralorganisation (Saco) att även personer över 65 år bör ingå i målgruppen, delvis då allt fler personer över 65 år väntas vara verksamma på arbetsmarknaden men framför allt för att även icke yrkesverksamma bör ha grundläggande kännedom om det svenska samhället samt sina rättigheter och sina skyldigheter gentemot detsamma. Vi instämmer i dessa synpunkter och det har även förts fram rekommendationer från Migrationsverket, Länsstyrelserna i Kronobergs län, Stockholms län samt Västra Götalands län och Alvesta kommun, Botkyrka kommun, Sollentuna kommun, Vännäs kommun, Örnsköldsviks kommun samt SKL, om att även arbetskraftsinvandrare bör ingå i målgruppen. I sammanhanget vill vi också poängtera att de nya reglerna för arbetskraftsinvandring har öppnat upp för ett missbruk av regelverket och har medfört handel med såväl arbetstillstånd som anställningsavtal med villkor som inte överensstämmer med kollektivavtal. En arbetskraftsinvandrare kan således inte per automatik förväntas ha etablerat sig på den svenska arbetsmarknaden eller vara medveten om de rättigheter och skyldigheter som varje invånare har i Sverige.

Sverigedemokraterna anser vidare liksom Botkyrka kommuns tidigare yttrande att även nyanlända invandrare över 16 år som inte läser på gymnasiet bör ingå i målgruppen för samhällsorientering. För yngre invandrare, samt för dem som läser på gymnasiet, får skolväsendet förväntas ge motsvarande samhällsorientering.

Slutligen anser vi liksom Länsstyrelserna i Kronobergs län och Stockholms län, Örnsköldsviks kommun och Saco förbundet Naturvetarna tidigare har uppgett att även medborgare i ett EES-land eller Schweiz ska ingå i målgruppen. Oavsett nationalitet är det viktigt att få kunskap om de villkor som gäller för ett liv just i Sverige. Sverigedemokraterna instämmer dock i de nuvarande bestämmelserna att gäststuderande, gästforskare samt anhöriga till dessa inte har samma behov av samhällsorientering då deras vistelse i Sverige generellt är kortvarig och ingen avsikt att permanent etablera sig i landet finns.

Sammanfattningsvis instämmer Sverigedemokraterna i stort i den kritik som förts fram av Stockholms universitet, Landsorganisationen i Sverige (LO) och Länsstyrelserna i Kronobergs län och Stockholms län gällande regeringens alltför snäva syn på samhällsorientering där etableringen på arbetsmarknaden definieras som ett överordnat mål och ett verktyg för att komma till rätta med sysselsättningsproblem. Då vi ser samhällsorientering som en viktig del i processen att lära känna och bli en del av det svenska samhället anser vi att samtliga nyanlända invandrare med avsikt att på obestämd tid etablera sig i Sverige bör ingå i målgruppen. Vad som ovan anförts gällande utvidgning av målgruppen för samhällsorientering bör ges regeringen till känna.

Obligatorisk samhällsorientering

Sverigedemokraterna anser, som fastställs ovan, att samhällsorientering fyller en viktig roll i processen att etableras i det svenska samhället. Som en följd av vår vision om ett sammanhållet Sverige där samtliga invånare känner sig och är delaktiga i det svenska samhället anser vi därför att samhällsorienteringen bör vara obligatorisk för de nyanlända invandrare som ingår i målgruppen. Grundläggande kunskaper om det svenska samhället samt rättigheter och skyldigheter gentemot detsamma är helt centrala för den som avser bosätta sig på obestämd tid i Sverige och bli en del av vårt samhälle.

Sverigedemokraterna anser det vidare vara en självklarhet att rättigheter och skyldigheter går hand i hand och menar således att undlátelse att delta i den obligatoriska samhällsorienteringen bör kunna medföra ekonomiska

konsekvenser i form av t.ex. minskade ersättningar eller bidrag. Vad som ovan anförts gällande obligatorisk samhällsorientering bör ges regeringen till känna.

En samlad lagstiftning

I likhet med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Botkyrka kommun förordar Sverigedemokraterna att samtliga målgrupper samlas i den nya lagen om samhällsorientering. Vi anser att samhällsorienteringen har ett högt värde för möjligheten att öka nyanlända invandrares delaktighet i det svenska samhället och anser, som tidigare anförts, att dess målgrupp bör utvidgas rejält samt att den bör beläggas med obligatoriskt deltagande. Därför menar vi också att den bör regleras och lagstadgas separat från specifikt riktade insatser som erbjuds i övrigt. Även om de ändringar vi föreslår gällande målgrupp och obligatorium inte sker vill vi poängtera värdet i att samla lagstiftning gällande en och samma insats i en och samma lag. Att den enskilda insatsen kan ingå i helhetspaket är inte skäl nog, enligt oss, att den ska regleras dubbelt i lag. Dessutom är det av vikt att, som SKL anför, sända tydliga signaler till deltagare och samverkande aktörer om att samhällsorienteringen avser samma insats och ska ges med samma prioritet oavsett målgrupp. Vad som ovan anförts gällande fördelarna med en samlad lagstiftning om samhällsorienteringen bör regeringen ges till känna.

Mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar

Samhällsorienteringens utformning regleras i förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. I förordningen fastslås följande fyra kunskapsmål, nämligen

1. de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna,
2. den enskildes rättigheter och skyldigheter i övrigt,
3. hur samhället är organiserat, och
4. praktiskt vardagsliv.

I förordningen stadgas vidare att ”tyngdpunkten ska ligga på den praktiska aspekten av att leva i Sverige”, vilket också görs tydligt då samhällsorienteringens innehåll definieras till följande åtta områden:

1. Att komma till Sverige.
2. Att bo i Sverige.
3. Att försörja sig och utvecklas i Sverige.
4. Individens rättigheter och skyldigheter.
5. Att bilda familj och leva med barn i Sverige.
6. Att påverka i Sverige.
7. Att vårda sin hälsa i Sverige.
8. Att åldras i Sverige.

Sverigedemokraterna konstaterar att det första av de fyra kunskapsmålen på grund av samhällsorienteringens utformning och dess tydliga fokus på praktiska aspekter riskerar att hamna i skymundan. Detta ser vi som djupt oroande då kännedom om och förankring av mänskliga rättigheter samt grundläggande demokratiska värderingar enligt oss är

grundläggande för ett värdigt och respektfullt liv i Sverige för den enskilde såväl som för samhället i stort. Det är vår åsikt att större utrymme i samhällsorienteringen bör ges till information om och arbete med det första kunskapsmålet. Vad som ovan anförs gällande samhällsorienteringens fokus på mänskliga rättigheter och de grundläggande demokratiska värderingarna bör ges regeringen till känna.

Den svenska värdegrunden och svensk tradition

Det är Sverigedemokraternas mening att var och en som lever i Sverige bör känna till, anpassa sig efter och bejaka den västerländska, humanistiska grund på vilken vårt land vilar och i vilken ingår bl.a. värden som jämställdhet mellan kvinnor och män, individens människovärde och likhet inför lagen samt respekt för rättsstaten. Dessa värden betecknas ofta som universella men dessvärre är de inte självklara för alla kulturer och individer världen över. Att vi de senaste decennierna lärt känna begreppen hederskultur och hedersvåld är ett tydligt tecken på bristande förankring av den svenska värdegrunden hos personer med bakgrund i vissa av dessa andra kulturer. Likaså är den bristande tilltro till svensk lagstiftning och rättsväsen som tar sig uttryck i såväl upplopp som etablerandet av egna rättssystem.

Vi är medvetna om att viss information om svensk kultur redan idag är inkluderad i samhällsorienteringen, men anser att vikten av detta bör understrykas genom införandet av ett kunskapsmål på temat svensk värdegrund, svensk kultur och svensk tradition. Vikten av denna gemensamma värdegrund för vårt samhälle kan inte nog belysas och därmed är det för oss en självklarhet att förmedling av kunskap om och förankring av densamma också bör ingå som ett uttalat mål.

Paula Bieler (SD)

Sven-Olof Sällström (SD)